

—Peder W. Cappelen—

TROLLSPILL

Askeladden

RIKSTEATRET

Kunstneren Karl Erik Harr, som har tegnet plakaten til aftenens forestilling, har fulgt prøvene på «Trollspill», og har overlatt redaksjonen en serie raske skisser fra sine inntrykk. Vi har valgt ut noen, og ovenstående viser Kvitehjørn Kong Valemon med sin prinsesse.

Askeladden

Det blir stadig klaget over at den nye norske dramatikken har magre vekstvilkår. Likevel tror jeg det er riktig å si at det er få kunstneriske områder som opptar teaterlederne mer, som det arbeides så mye med og som gir så få resultater og så mange negative reaksjoner.

Det enkleste ville være å sette seg med hendene i fanget, og vente på en ny Ibsen, og i mellomtiden spille velprøvd klassisk og utenlandsk dramatikk. Men en så defaitistisk linje ville lamme vår evne til fornyelse i det hele tatt.

Det er en kjensgjerning at de store epokene i teatrets historie har sin forutsetning i et frodig vekselspill, i en spenning mellom den nasjonale dramatikken og den nasjonale scenekunsten. Ønsker vi fornyelse og utvikling for norsk teater, må vi gi oss tid og overskudd til å vurdere den norske dramatikken

fra stadig nye synsvinkler, arbeide fram nye muligheter for dramatikerne.

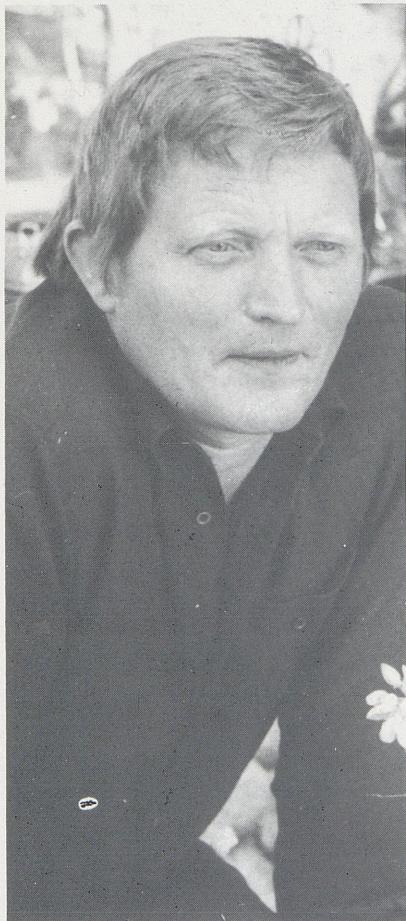
Riksteatret ansatte i 1976 en dramatiker på årskontrakt. I år går vi et skritt videre: Vi oppretter en egen scene for ny norsk dramatikk, og kaller den «Askeladden», rett og slett. Vi kunne ikke finne en friskere utfordring, en sterkere inspirasjon enn dette urnorske symbolet på oppdager- og skaperglede, fantasi-utfoldelse, trangen til å utnytte de minste muligheter, til aldri å gi opp. Vi håper nettopp disse egen-skapene vil prege arbeidet på Askeladden!

Helt i tråd med dette mørnstreet er åpningsforestillingen: Peder W. Cappelens «Trollspill».

Vel møtt!

Götz von Haedkens

Peder W. Cappelen

Som motto for sitt siste stykke «Trollspill», har Peder Cappelen anført følgende: «Om Asbjørnsen og Moe snur seg i graven, så håper jeg bare det er fordi de vil se og høre «Trollspill» bedre.»

Når «Trollspill» har premiere, spilles det samtidig tre andre stykker av Peder Cappelen: I Krakow spilles «Kark» i Krystyna Skuszankas regi, på Rogaland Teater spilles «Gjete kongens harer» og Oslo Nye Dukketeater spiller «Høna som måtte til Dovrefjell». Dette sier litt om det gjennombrudd Peder Cappelen har fått som dramatiker.

Kveldens Ur-premiere er blitt til etter mange års intenst arbeid med folke-eventyr og sagn. Herfra har Peder Cappelen hentet stoff og inspirasjon til en serie skuespill. Det begynte i 1971 med «Høne Pøne» på Oslo Nye. Den ble senere flyttet til Centralteatret, hvor sto lenge på plakaten.

Derpå fulgte to stykker for Oslo Nye Dukketeater: «Hjemmemusa og Fjellmusa» og «Mannen som skulle stelle heime».

I 1976 kom «Gjete kongens harer» på Riksteatret, og samme år «Høna som måtte til Dovrefjell» på Oslo Nye Dukketeater.

Dramatikerdebuten fant sted i 1960 på Oslo Nye med stykket

«Dikter i ulvepels». På samme teater fulgte i 1968 «Tornerose, du sovende skjønnhet».

Temaene for dramaene på Nationaltheatret har vært mytologi: «Loke» hadde premiere i 1972, og «Kark» var en av teatrets jubileumsforestillinger i 1974.

Av prosalyrikk fra Peder Cappelens hånd er dette utkommet:

Eventyret ute, 1960
Alene med vidda, 1964
Seljefløyten, fabler og eventyr,
1966
Vandringer, 1968
Vidda påny, 1974
Høstblad, 1976

Odd Remen

— 25 år ved Riksteatret

Odd Remen ble teaterfrelst i 5-årsalderen. Inntil da hadde drømmen vært å bli prest (presten sto for den høyeste autoritet på Ringebu i de dager). Omvendelsen kom etter å ha sett en turneforestilling på hjemstedet av «Familien Vom» gitt av Trondhjems faste scene.

... «Knoll og Tott ble spilt henholdsvis av Toralf Sandø og Knut Hergel, eller kanskje var det omvendt? Nok om det, begge ble hvertfall senere mine lærere på veien mot å realisere den drømmen de hadde skapt i meg.»

— Men Ringebu bød vel ikke på så mange muligheter i teaterfaget for en kommende skuespiller?

— Ikke andre enn dem jeg skapte selv. Jeg herset og regjerte med mine jevnårige, og tvang dem til å spille teater bl.a. satte vi opp Jeppe . . De var sikkert lettet da jeg 12 år gammel dro fra hjembygda til Oslo. Der oppsøkte jeg straks Inga Bjørnson, og fikk lov å begynne i hennes barneteater. Da jeg kom i stemmeskiftet, og dessuten var lang og slåpen, endte karrieren der. Jeg var selvsagt grenseløst umoden og utålmodig etter å komme i gang for alvor, så

Karl Erik Harris skisse av Odd Remen.

med anbefaling fra Inga Bjørnson i lommen oppsøkte jeg Knut Hergel som da var sjef for Det Norske Teatret, og ba om å få avlegge prøve for ham. Han lovte å sende meg en passende rolle, og da jeg intet hadde hørt på tre dager, gikk jeg på Norlis forlag og kjøpte en tynn flis av et skuespill. «Sursniken» het det, og av forståelige grunner var forfatteren

Odd Remen som Den Røde Pimpennell.

Odd Remen som Cleante i «Den innbilte syke».

anonym. Jeg lærte hele stykket utenat på tre dager, satte meg ned og skrev brev til Hergel: «Da jeg ennå ikke har hørt fra Dem . . .» Og jeg fikk prøve, og fikk noen småroller. Men min formelle teaterutdannelse tok jeg i Sverige — først på Kalle Flygares teaterskole, siden på Stockholm Stads Teaterskole.

— Har du jobbet hele tiden på Riksteatret?

— Var på en fransk visitt innom Studioteatret, siden tre år ved Rogaland Teater, og i 1952 ble jeg altså engasjert hit.

— Hvor har du slått deg til ro?

— Ro!?? Å være skuespiller på Riksteatret er vel noe av det minst rolige som finnes!

— Du har nå reist i 25 år, har dette preget mennesket Odd Remen?

— Sikkert, enhver skuespiller preges av det teatret han arbeider ved, selv om jeg nok skulle ønske det var omvendt. Men jeg har hele tiden vært opptatt av tanken bak Riksteatret. Det lærer deg en elastisitet både som menneske og kunstner. Og på Riksteatret får vi kanskje nærmere kontakt med dem vi spiller for. Det hender nesten ikke en kveld at det ikke kommer en eller annen bak scenen for å fortelle hva han har opplevd.

— Og nå jubilerer du som

Vårherre. Hvordan tror du folk reagerer på ham som sceneskikkelse?

— Umiddelbart var jeg redd for å støte religiøse følelser. Men etterhvert som jeg har arbeidet med ham, har denne redselen forsvunnet. Vårherre i Trollspill er nemlig en teater-vårherre, og intet av det han sier og gjør må tolkes i religiøs sammenheng. Og det tror jeg publikum er voksent nok til å forstå. Dessuten er vi etterhvert blitt vant med å se ham på scene og film. I folkeeventyrne forekommer han jo støtt, og der som hos Peder Cappelen er han en mangslungen herre — meget uortodoks i både tanker og gjerninger. Ved siden av Fandens oldemor er han en av de to mulighetene de unge jentene har i stykket. Det er ånd og kjød som kjemper om sjelene, de legger sine planer, tar sjanser, gambler og bruker kort sagt alle midler i sine renkespill.

Formen på stykket vil jeg gjerne si litt om. Den tiltaler meg i høy grad, og kan minne litt om de gruppearbeidene jeg har hatt stor glede av å jobbe med ved flere anledninger i de senere år. Rollene er stort sett fleksible, skuespillerne (bortsett fra Fandens oldemor og Vårherre) får frihet til å gjøgle seg gjennom en serie skikkeler. Det

krever at vi alle er innstilt på å samarbeide, at vi ser på våre kolleger som med-spillere, ikke mot-spillere.

— Listen over de roller du har spilt på Riksteatret i løpet av 25 år er både lang og imponerende. Hva banker ditt hjerte for når du på denne måten blir presentert for et halvt liv som kunstner?

— Jeg tror jeg har funnet meg best tilrette i roller der aggressjon og dævelskap har vært hovedkomponenter. Dessverre har jeg spilt få slike. Husker med glede Hovstad i «En folkefiende». Der fikk jeg lov av Ola Grepp, som satte iscene å lage en riktig Vestlandsfaen, innful og fæl. Det var morro. Hvis jeg skulle trekke fram flere måtte det bli Horatio i

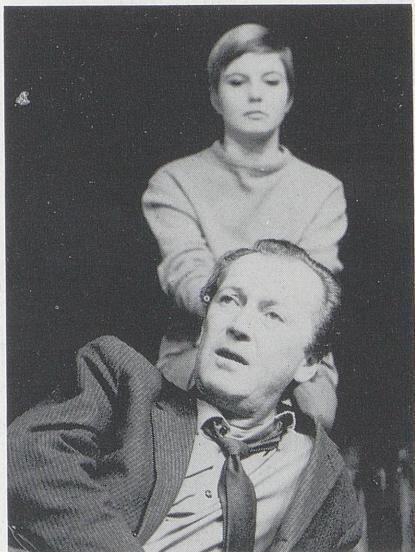
Fra «Ingenting». Odd Remen sammen med Anne-Lise Ruud.

Odd Remen (Simon Darre) og Karen Randers—Pehrson (Kristin) i «Kristin Lavransdatter».

Odd Remen og Ingerid Valvik i «Flåten».

«Hamlet», Simon Darre i «Kristin Lavransdatter», Jens Waage i Tre par», Preben i «På solsiden», tittelrollen i «Den røde pimpernell», og ikke minst Daniel i «Han som fikk leve livet på nytt».

— Er det noen roller du helst vil glemme?

— Huff, ja, jeg husker dessverre fremdeles at jeg engang fikk tildelt dr. Holm i Alex Brinchmanns «Karusell»!

— Daniel i Pär Lagerquists «Han som fikk leve livet på nytt» har jeg forstått står ditt hjerte nær?

— Jeg var fantastisk glad for å kunne spille ham. Og tenk hvor heldig jeg var som fikk prøve meg ut på ham hele 90 ganger. Det var

Fra «Eksperiment», Odd Remen og Birgitt Hilding.

Odd Remen som Daniel i «Han som fikk leve sitt liv på nytt», sammen med Randi Sommer. Under: Odd Remen som Vårherre i aftenens forestilling.

en kjempeoppgave å skulle skildre alle stadier og aldre i dennemannens liv — og jeg fikk virkelig tid på meg til å forske ut flere og flere sider ved ham.

— Om du fikk sjansen til å levelivet på nytt, ville du valgt de samme baner?

— Daniel fikk ikke ta med sine erfaringer, og det ville vel neppe jeg heller ha fått, og sålengen mitt høyeste ønske siden barneårene var å stå på scenen, må svaret bli: Ja, absolutt!

Over: De tre jentene på vei ut i livet for å prøve sine verdier. Fra venstre Anne Beate Odland, Berit Kullander og Unn Vibeke Hol. Under: «Vil du være med så heng på.» Hele ensemblet i Tyrihans-jenka. (Unn Vibeke Hol, Anne Beate Odland, Svein Haagensen, Odd Remen, Inger Jacobsen, Berit Kullander, Noralv Teigen og Peter Lindbæk).

Over: Fristelsene er mange, og Fandens oldemor er stadig på jakt etter nye rene sjeler. Fra venstre Berit Kullander, Unn Vibeke Hol, Anne Beate Odland og Inger Jacobsen. Under: Anne Beate Odland som Nattviol og Noralv Teigen som Natteravn bak den sovende Lova, Berit Kullander.

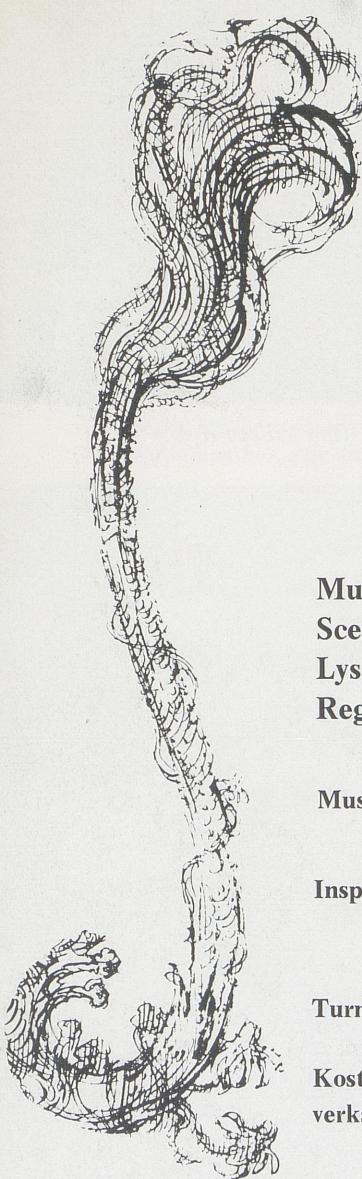
Det var en gang . . . Svein Haagensen, Anne Beate Odland, Unn Vibeke Hol, Noraly Teigen, Peter Lindbæk og Berit Kullander.

*Hane Pane må til Dovrefjell for at ikke
all verden skal forgå. Berit Kullander
og Svein Haagensen.*

«Doden og Fulla» i Karl Erik Harrs strek.

Peder W.

TROLL

Musikk: .....

Peter Lodwick

Scenografi: .....

Anna Gisle

Lys: .....

Halvor Lillo-Stenberg

Regi: .....

Thea Stabell

Musikere: .....

Jan Borring

Peter Lodwick

Inspisient: .....

Reidun Gaaseide

Louise Harte

Tom Kjernsvik

Turnéleder/suffli: .....

Bjørg Christophersen

Kostymer og dekorasjoner er utført på Riksteatrets
verksteder under ledelse av Ingeborg Nielsen og Ole Vestby.

Urpremiere: .....

Cappelen **SPILL**

Tre jenter: ..... Anne Beate Odland
Berit Kullander
Unn Vibeke Hol

Tre gutter: ..... Noralv Teigen
Svein Haagensen
Peter Lindbæk

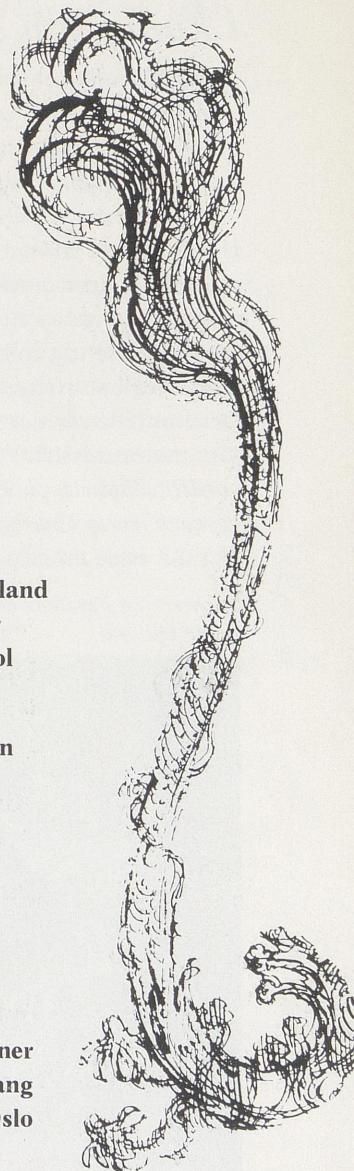
Vårherre: ..... Odd Remen

Fandens oldemor: ..... Inger Jacobsen

Forestillingen varer ca. 2 timer inkl. pause.

Programredaktør: ..... Jan Føyner
Foto: ..... Frits Solvang
Trykk: ..... Enersens Trykkeri a.s, Oslo

..... 30. januar i Drammen

Vårherre og Fanden i kamp om sjelene.

Av Olav Bø

Hovdingane i Himmel og Helvete og deira hjelparar spelar ei stor rolle i folketradisjonen, i eventyr og segner, i viser og folketro. Vi hugsar den storfelte skildringa i Draumkvedet av dei to hærane som møtest til strid. Den eine kjem *nordfrå*. Dei rid på svarte hestar og har *Grutte Gråskjegge* til førar. Det må være tenkt på Djевelen.

Vårherre og Fandens oldemor kjemper om Fuldas' sjel. Odd Remen og Anne Beate Odland.

Den andre flokken kjem *sørfrå*, dei rid på kvite hestar og har sankte *Såle-Mikkjel* som leiar. Kristus er også med. Sål er det same som sjel, og erkeengelen Mikael spela i mellomalderens kristne syn ei stor rolle i kampen om sjeler.

Denne skildringa i Draumkvedet, som så mykje folketradisjon, er ei blanding av religiøse og folkelege forestillingar om gode og vonde makter i evig strid om menneskjela. Det folkelege synet bygger nok i stor monn på religiøse framstillingar, men mykje av dette kom inn i tradisjonen relativt sein gjennom kristendommen, og det er ofte eit

stort gap mellom det vanlege menneske har tenkt seg og det som vart forkynt frå prekestolen.

Fanden og alt han står for har til tider hatt lyskastar på seg, kanskje helst i seinmellomalderen og tida etter reformasjonen, då folk trudde på, forskriving til den vonde og pakt med han. Fanden ville ha sjela og var viljug til motyting medan vedkomande levde. Det eksisterer faktisk eksemplar av «dokument» som vart oppsette, stundom mellom soldatar og studentar og den vonde. Soldaten og studenten trong først og fremst pengar, dernest lykke og framgang hjå kvinner — jakt- og fiskelykke

kunne kome som tredje ynskje.

Fokediktinga har teki opp somt av dette, som i det herlege eventyret om smeden som dei ikkje torde sleppe inn i Helvete. Der får vi også konfrontasjonen med Vårherre. Han er saman med Sankt Peter, to eldre herrar på tur. Sankt Peter er bråfus og stutttenkt i tradisjonen, medan Vårherre alltid er roleg og klok. Tradisjonen har vørdnad for Vårherre og teiknar ikkje noko blasfemisk bilet av han. Han er meir på respektfull avstand enn i «Trollspill». Men tradisjonen *har* døme på kortspel om sjeler, berre det at då er det Sankt Peter eller

Anne Beate Odland og Inger Jacobsen.

Vårherre med trumfess i hardt poker-spill.

ein munk som er Fandens motspelar. Og det er alltid Fanden som taper.

Fandens oldemor er nok ein eldgamal uttrykksmåte, men i folketradisjonen er oldemora ikkje med slik som i dette stykket. Fanden er i regelen den som gjer mistaka og som får svi. Han har to fødsels-dagar, 11. desember og 11. juni. Det var lenge banktermindagar, og uttrykksmåten seier mykje om dei problem folk hadde med å greie renter og avdrag til rett tid.

I Svartebökene er det mangt å finne om korleis ein ved hjelp og påkalling av dei gode makter kan overvinne freistingar og farar som Fanden står bak, men bökene inneheld også oppskrifter på korleis ein kan oppnå fordelar ved Fandens hjelp. Dette har folketradisjonen spunni vidare på. Svarteboksprestane var dei store ekspertar, og det var meir enn farleg for ukunnige å nytte oppskriftene i Svarteboka. Velkjend er segnene om drengen eller tenestejenta som finn boka medan presten talar i kyrkja. Dei løyser den vonde, men kan ikkje binde han att. Då gjeld det å vere rådsnar.

Ein gut som hadde brukt boka, opplevde at Djævelen straks kom og ville ha oppgåve, elles var guten fortapt. Guten fann på fleire utenklelege ting, som å lage eit reip av sandkorn, men Djævelen greidde alt. I si naud måtte han til slutt be Fanden om å hente ein ærleg lensmann — og Fanden avstad. Men då kom han ikkje tilbake, for nokon ærleg lensmann greidde han ikkje å finne. Det ligg fin satire i ei forteljing som så nådelaust utleverer visse yrke.

Velkjent er også eventyret om Fanden og futen. Futen var enda meir hata enn lensmannen, og i eventyret står Fanden faktisk på

godtfolks side når han tek med seg futen. For berre han var det dei av fullt hjarte ynskte at Fanden skulle ta.

Fanden er i det heile ein mangslungen kar i folketradisjonen, og vi møter han i mange avskygningar, frå orgieleiaren på Hornelen til han, omskapt som svart hund, er med der det skjer brotsverk eller annan styggedom.
Han kan sitje og klemme ei jente over ryggen medan ho tek livet av barnet sitt. Men han er ikkje berre demonisk på denne måten, han er som trolla ikkje altfor lur. Han er jamvel forfengeleg, slik som då han vart lokka inn i nøtta — eller i eit tomt brennevinsanker. Det siste skal ha skjedd ein stad på Voss. Då var han på veg for å hente sjela til ein døyande, men så vert han altså lokka inn i ankeret. Det vart plassert på ein trestubbe, og Fanden laut vere der til ankeret (av eikeved) hadde rotna. Dette var grunnen til, seier tradisjonen, at det ei tid var mange stygg-gamle folk i den grenda. Av ein eller annan grunn, som ikkje tradisjonen fortel noko om, var det ingen andre som brydde seg om sjelene der.

Det var eingong ein fattig stakkars som hadde stoli ved på eine sida av Farris-vatnet. Då han så skulle tilbake med vedlasset,

Fanden oldemor (Inger Jacobsen) har lurt sin sønnesønns sønn inn i nøtta.

gjekk han gjennom isen. Der låg han då i vatnet og bad om Guds hjelp, men ingen kom. I si naud påkalla han Fanden, og han kom med det same og hjelpte stakkaren opp. Men så ville han ha løna si, mannen hadde lova for mykje med han låg i vatnet, men tok seg i det att: «Du skjørnar då vel skjemt, du?» sa han. Og Fanden ville ikkje ha det på seg at han ikkje skjøna skjemt og drog sin veg. Så vart mannen bærga frå både det eine og det andre.

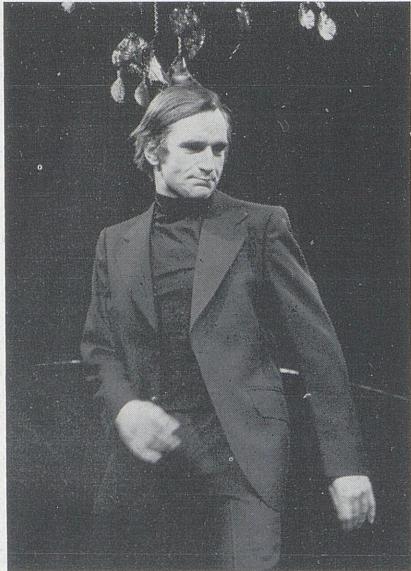
Djupare symbolsk grunn er det i eit russisk eventyr om ein spele-mann som bytte frå seg fela si til Fanden. Men sjela hans var i fela, og frå den tid av vart han ein ulykkeleg mann. Vi kan visst lese noko av det same or vår kjende vise om Per Spelemann.

I ordtak og liknande seiemåtar er både Vårherre og Fanden godt representerte. Her er eit lite utval, og først om Fanden:

Der ikkje Fanden er sjølv, der har han sveinane sine.

Får fan' først ein finger, tek han snart heile handa.

Peter Lindbæk som Gamle Erik,
unskyld, Unge Erik. . . .

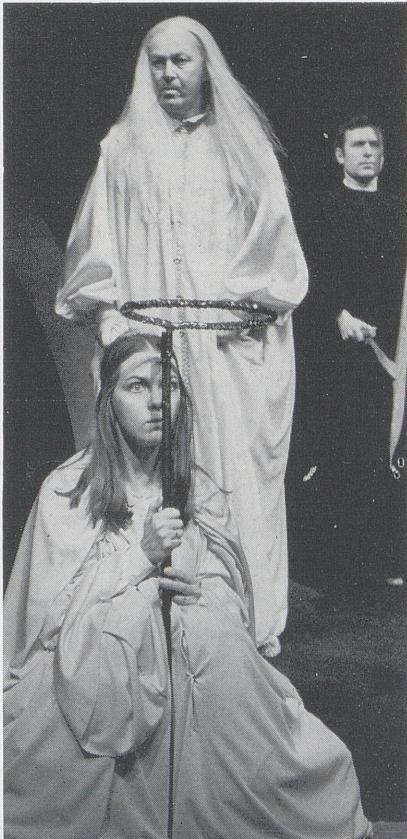
Ein treng ikkje rope på fan', han kjem ubeden.

Kortleiken er hovudputa til fan'.

Når fan' blir gammal, vil han bli munk.

Fan' kan ein bli kvitt (krosse seg for), men ei galen kjerring blir ein aldri kvitt.

Doden, Vårherre og Ordet, Nora ly Teigen, Odd Remen og Unn Vibeke Hol

*Fan' les Bibelen som sakføraren les
lova.*

Ein skal ikkje måle fan' på veggen.

Det er anna ilt enne berre fan'.

*Har ein teki gamlingen i båten, lyt
ein føre han over sundet.*

*Ein lyt skrike stygt, skal ein
skremme han gamle-Sjur.*

Og så om Vårherre:

*Det Vårherre vil ha, kan ingen
halde att.*

Han er ikkje aleine som har

Vårherre med seg.

*Når Vårherre stengjer ei dør, let
han opp ei anna.*

Vårherre er ein god mann å gå til.

*Har Vårherre mange born, så har
han mange ris òg.*

*Vårherre mettar magen før han
mettar auga.*

*Vårherre er ein gildmann, men
han jagar ikkje smalen i grindan'*
fram.

*«No har Vårherre fått sitt, no vil eg
gjera mitt», sa kjerringa då ho
hadde lesi teksten.*

*Dei talar mest om Vårherre som
minst veit om han.*

Olav Bø.

*Fra venstre: Svein Haagensen, Unn Vibeke Hol, Anne Beate Odland på Nosalv
Teigens skuldre og Berit Kullander.*

Huldra

Av Bente Gullveig Alver

Universitetslektor ved
Etno-folklorisk institutt, Bergen.

Huldra: Unn Vibeke Hol.

Helt opp mot vår tid finner vi troen på huldra levende blant folk. Ikke bare tror man hun finnes, man opplever henne også. I 1970 hadde jeg en samtale med en eldre kar, som hadde levet det meste av sitt lange liv i fjellet som jeger.

«Jo, huldra fins,» sa han. «Når jeg gikk i fjellet følte jeg ofte at hun var der, men jeg har bare møtt henne to ganger i alle disse årene. Siste gang jeg traff henne hadde jeg vært i fjellet i tre uker uten å ha møtt noen eller talt med

noen. Hele dagen hadde jeg gått i hårdt vær på vidda, og det var godt å komme i hus mot kvelden. Jeg fikk laget mat og tent godt i ovnen. Så strakte jeg meg på benken og tente pipa. Plutselig satt hun der på en krakk nær ved hvor jeg lå. Hun bare satt der helt stille og så på meg, og så smilte hun så godt. Lenge bare lå jeg og så på henne, men så hev jeg meg fram og grep etter henne og fikk fatt i en av de tykke flettene hennes. Da skrek hun stygt og var søkk borte. Jeg før opp og ut i rommet, men der var ingenting mer unntatt lyden av vinden og glørne som falt i ovnen. Jo, hun er vakker, huldra, som Setesdalsjentene, smale i taljen og høy over brystet, men hun er ikke alltid god å komme nær.»

Denne fortellingen var kanskje ikke så interessant, dersom den ikke lignet så mange av de andre fortellingene vi finner om huldra i tradisjonen.

Huldra lever som den eneste av våre folketro-vesener i en familie og med en samfunnsstruktur som er et speilbilde av vårt liv. Huldra har alt mennesket har untatt normalitet, og dessuten har hun alt det mennesket ikke har, men som det lenges mot.

Om huldrefolkets unge kvinner fortelles det at de er vakre, høyreiste, er kledd i klare farger

som rødt, grønt og blått og bærer mye sølv, for de er av rikfolk. At det er en huldrekvinne man står overfor, ser man av kuhalen. Den er hun sjenert for og skjuler den helst under stakken. Når man så langt med henne at man får en prest til å velsigne henne, faller halen av og med det forsvinner hennes dyriske attributt, og hun er som en alminnelig kvinne å regne.

Opplevelsene med henne springer ut fra ensomme stunder i fjellet hvor mennesket lar seg dåre av egne drømmer og lengsler. Tradisjonen gir sterke, levende skildringer av den gjensidige dragning mellom mennesket og huldra. Den fortellar at huldra lokker mennesket i berg. I berget fristes man med alt hva man kan drømme om i hverdagen: Lys, farger, musikk, dans, rom fulle av rikdommer og overflod av mat og kjærlighet. Sier mennesket takk til å dele noe av dette med huldra må det bli i berget for alltid. Kommer man seg ut, vil en være merket for livstid og alltid lengte tilbake. Man har tidligere forklart unormal atferd og visse sinnslidelser som følge av bergtagning eller med for nært kontakt med huldrefolket.

Hvis menn ville beholde huldrekvinnene de møtte, måtte de kaste stål over dem og «binde» dem. Man har ment at en slik forklar-

ingsmodell har vært brukt i dalfører hvor man har hatt bruk for å forklare giftemål, hvor man ikke riktig visste beskjed om hvor kvinnen kom fra eller *hva* hun kom fra. Det har nok ikke alltid vært velsett at man giftet seg med frenømede som hadde andre normer og skikker enn bygdefolk ellers. Tradisjonen forteller også at ekteskap med huldrer sjeldent ble lykkelige, men her er det mennesket som svikter.

Huldrakvinna oppfyller alle løfter. Hun fører dyktighet, godhet, sødme og rikdom med seg, men

Berit Kullander, Unn Vibeke Hol og Svein Haagensen.

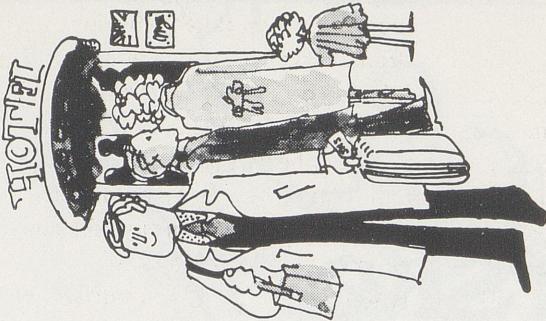
mennesket kan ikke gripe sin egen drøm. Han svikter henne og kan ikke få seg til å være god mot henne fordi han ikke kan glemme at hun tilhører en annen verden enn han: at hun er av huldreætt. En dag gjør hun regnestykket opp og viser ham at det hun representerer, det overnaturlige, er det sterkeste, og hun straffer ham.

I menneskets forhold til huldra finner vi stadig spenning mellom den normale og den supranormale verden, mellom virkelighet og drøm. Man finner en higen mot noe man ikke kjenner og en redsel for å begi seg ut i noe man ikke behersker. Oftest blir mennesket den tapende part, og maktene vinner.

Unn Vibeke Hol og Berit Kullander.

Reis etter eget opplegg - til 'pakketur'-pris!

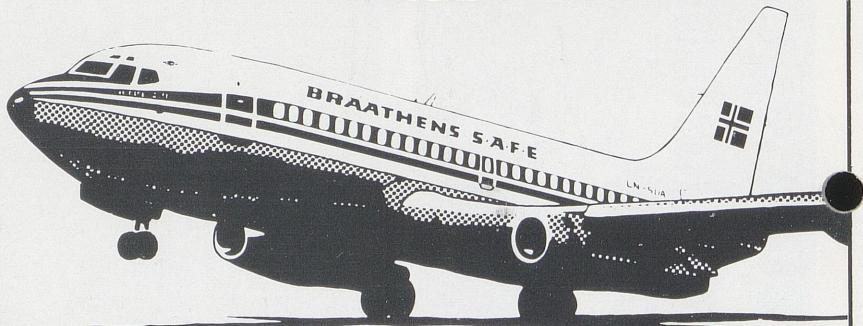
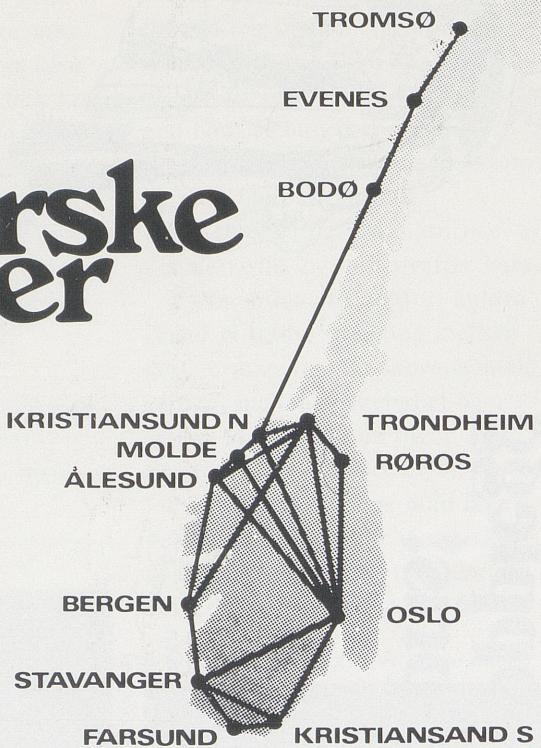
Nå kan De ta skreddesydde turer til «pakkepris». De bestemmer selv hvor De vil reise og bo, hva De vil se, om De vil leie bil osv. Alt ordnes under ett, og samtidig får De en betydelig reduksjon i flybilletprisen. Dette byr på mange fordele: De unngår å reise i flokk og følge. De reiser når det passer Dem. De kan gjøre opphold

underveis uten tillegg i flybilletprisen. De flyr med regulære rutefly. De kan også dra fordel av en fordelaktig familie-rabatt! Varigheten på disse reisene kan variere fra 6 til 30 dager. De får alle de fordelet en tur med fullt ferdig arrangement by på - til «pakketur» pris - men likevel lagt opp etter Deres egenhode. Tilbuddet gjelder reiser til de aller fleste europeiske byer av betydning. Nærmere opplysninger i SAS-kontorene eller i reisebyråene!

SAS

Individuell og rimelig ferie med

på norske vinger

BRAATHENS SAFE

Kan men in engheden
handen?

KEH

Jnr

Trollspill : av Peder W.

21g011638